

GROEPSCERTIFICERING IN BEDRIJF

G.E. Koopmans en A.J.H. Willems

De Unie van Bosgroepen zet een dezer dagen een belangrijke stap in het proces van de groepscertificering. Nog voor de jaarwisseling voert de Skal de zogenaamde pré-audit uit, waarna in het voorjaar de eerste groep deelnemers hun hout het FSC-keurmerk mee mag geven. Dit artikel gaat in op diverse aspecten van groepscertificering.

Iedereen mag via het volgen van een opleiding en het doen van een examen een diploma halen. Daarvoor is het natuurlijk nodig om genoeg tijd en geld te hebben, meestal enig doorzettingsvermogen, en het scheelt als de exameneisen van tevoren duidelijk bekend zijn. Hoe meer het diploma maatschappelijk wordt gewaardeerd, hoe meer de 'eigenaar' er later waarschijnlijk aan heeft. Erkenning van het diploma door bevoegde instanties geeft de gediplomeerde nog meer reden om trots te zijn.

Hoewel weinig vergelijkingen helemaal op gaan, zo ook deze niet, schuilt er toch wel overeenkomst tussen het behalen van een diploma en het verkrijgen van het FSC-certificaat. Er is sprake van vrijwilligheid. En het hebben van een certificaat is niet zonder betekenis. Net zoals het hebben van diploma's in vele situaties een voorwaarde is geworden, zo zal ook het hebben van een (FSC-)certificaat gewenst of noodzakelijk worden. Meer en meer vraagt de samenleving om verantwoording over het gevoerde bosbeheer. Het is goed mogelijk dat over enige tijd de consument alleen nog maar hout met keurmerk wil kopen. Overheid en afnemers, verwerkers en leveranciers die ruim in de publieke belangstelling staan, spelen daar al op in. Dit wordt zowel gevoed door emoties als door het oprechte verlangen om de duurzaamheid van de functieervulling door bossen te helpen instandhouden. Of dat via een certificaat het beste werkt, en via welk certificaat dan, daarover weet de consument niet zoveel. Het FSC-certificaat is op dit moment in Nederland het enige dat op de binnenlandse markt toegepast kan worden.

Er bestaat inmiddels een reeds toegepaste Nederlandse FSC-standaard, de vertaling van de tien algemene FSC-principes voor de Nederlandse situatie. De 'exameneisen' zijn daarmee redelijk helder. De wijze waarop het examen wordt afgenomen is al bekend. Tien grotere boscigenaren, waaronder Staatsbosbeheer, hebben inmiddels al individueel geprobeerd het certificaat te verkrijgen, en met succes.

De afgelopen jaren is gebleken dat veel boscigenaren certificering overbodig vinden. Het is immers toch duidelijk dat zij goed bosbeheer bedrijven? Daar hoeft toch zeker niet een derde partij naar te kijken?

Sommigen stellen ook voor om een eigen streeklabel te ontwikkelen of roepen de rijksoverheid op om het gehele Nederlandse bos in een keer gecertificeerd te verklaren. Op zich zijn dit

begrijpelijke reacties. Met het Nederlandse bosbeheer is inderdaad weinig mis. De Nederlandse boscigenaar kwijt zich uitstekend van zijn rentmeesterschap en houdt het bos duurzaam in stand. Misstanden op sociaal gebied (onderbetaling, onverzekerde werken) komen nauwelijks voor, er wordt rekening gehouden met natuurwaarden en de productiefunctie. Daar waar de productiefunctie van bossen in het geding komt, is dat vaak niet door toedoen van de boscigenaar, maar door burgers die om welke reden dan ook kap niet gewenst achten.

Toch zal welke vorm van zelf-certificering dan ook, zoals dat met een vakterm heet, naar buiten toe nooit 100% geloofwaardig overkomen. Pas bij certificering volgens inzichtelijke en openbare regels door een onafhankelijk geaccrediteerde, tot certificering bevoegde instantie is er sprake van voldoende geloofwaardigheid. Indien die geloofwaardigheid nagestreefd wordt, dient men zich aan de set van regels en afspraken die daaromheen nodig is te houden. Zonder examen, geen diploma.

Maar hoe dan?

Als een boscigenaar er voor kiest om zijn bosbeheer en hout te certificeren, heeft hij op dit moment een paar mogelijkheden. De eerste is al kort genoemd:

Foto: G. Grimberg

Foto: G. Grimberg

het individuele FSC-certificaat. De tweede mogelijkheid is de groeps-certificering, waarbij de beheerder zich aansluit bij het project van de Unie van Bosgroepen. Uiteraard is het ook mogelijk om met een aantal boseigenaren te kiezen voor een eigen groeps-certificaat. Zonder te pretenderen volledig te zijn, is de laatste mogelijkheid om via een andere set criteria dan FSC, een certificaat te behalen. Dat kan bijvoorbeeld via de PEFC (Pan European Forest Certification). PEFC is in sommige ons omringende landen wel al tot een certificeringsschema gekomen, maar is in Nederland nog niet operationeel. Dit artikel gaat verder alleen in op het FSC-groeps-certificaat via de Unie van Bosgroepen.

De praktijk van de FSC-groeps-certificering

FSC heeft voor de groeps-certificering een protocol opgesteld, waarin de regels van het spel vastliggen. Binnen die regels zijn een aantal keuzen te maken. Een van de belangrijkste daar-

van is of de groepsleden het beheer zelf blijven doen of dat zij dat voortaan overlaten of overdragen aan de groeps-verantwoordelijke. Bij het systeem van de Unie zijn en blijven de boseigenaren verantwoordelijk voor het gevoerde beheer, tenzij de eigenaren dat nadrukkelijk zelf anders wensen. De deelnemers sluiten een overeenkomst met de Unie van Bosgroepen. Hiermee verklaren zij zich te houden aan de Nederlandse FSC-standaard en het groeps-certificeringsprotocol. Voor de deelnemer zullen vrijwel alle contacten met de certificeerder en de benodigde administratieve handelingen via de Bosgroep of de Unie van Bosgroepen verlopen. Dit is een verschil met individuele certificering, en werkt voor het groepslid kostenbesparend. De certificeerder kan conform protocol steekproefsgewijs controles uitvoeren. Een ander belangrijk voordeel van de groeps-certificering is dat de FSC-voorwaarden voor de hele groep gelden en niet voor de individuele boseigenaar. Vooral bij de gestelde eisen ten aanzien van inheemse boomsoorten en dood hout, kan groeps-certificering als een

vangnet fungeren, bijvoorbeeld voor grensgevallen.

De Nederlandse standaard eist openstelling, verjongingsvlakten niet groter dan 2 ha en inheemse boomsoorten over 50% van het bezit te bereiken binnen een periode van 30 jaar. Verder dient binnen diezelfde periode 25% individueel of groeps-gewijs gemengd te zijn. Ook dienen er per ha gemiddeld ten minste 4 dode bomen voor te komen, op enige plaats dikker dan 30 cm, staand of liggend. In deze eisen valt makkelijk de parallel met het Programma Beheer te ontdekken.

Aansluiten bij de bestaande groep

Om mee te doen moet de boseigenaar een beheerplan hebben en zijn beheer conform het plan uitvoeren. Eventuele afwijkingen, gedurende de rit, dienen gemotiveerd te worden. In principe geldt dat het beheerplan eenvoudiger kan blijven naarmate het eigendom kleiner is. Om groepslid te kunnen worden, wordt vooraf getoetst op de aanwezigheid en kwaliteit van de beheersplan-

nen, de bedrijfskaart, het werkplan, communicatie met de omgeving en houtoogstprognose.

Als een deelnemer aan de basisvoorwaarden voldoet, kan hij aan de groep deelnemen. Een eerste groep van tien deelnemers is op dit moment bezig met het traject dat leidt tot het certificaat. Andere geïnteresseerden kunnen echter zonder problemen aansluiten. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar regio, grootte of categorie van eigenaren. De groep kan in de loop der tijd steeds verder groeien.

De Unie van Bosgroepen is certificaathouder. Zij controleert en voert de veldbezoeken uit. De Unie wordt op haar beurt gecontroleerd door de certificeerder. Na de controle ontvangen het groepslid en de Bosgroep een lijst met bevindingen van de Unie. Indien eventueel bijstellingen moeten plaatsvinden in het beheer of de planning of verslaglegging zal dat worden gemeld. De deelnemers krijgen daar uiteraard tijd en gelegenheid voor.

De afzonderlijke Bosgroepen treden bij de groeps-certificering op als administratiekantoor van de groepsleden. De Bosgroepen zijn niet verantwoordelijk voor het gevoerde beheer en verslaglegging, tenzij de Bosgroep hiertoe is gemachtigd door het groepslid. De Bosgroepen kunnen ook alle voor de groeps-certificering benodigde of nuttige instrumenten leveren, zoals Doelmap, een beheerplanformat, centrale houtadministratie en projectadministratie.

Stakeholders

De Unie draagt samen met de certificeerder zorg voor de zogenaamde stakeholder consultancy, de communicatie met de omgeving. Stakeholders zijn externe belanghebbenden bij het bos-terrein en het beheer, bijvoorbeeld de jachthuuder, de natuurstudieclub of de regionale IVN. Dit betekent dat periodiek met alle belanghebbenden van de groepsleden wordt gecommuniceerd over het beheer van het groeps- lid. De stakeholders vormen in het certificeerproces een zeer belangrijke groep.

Groepsleden betalen een vaste bijdrage per hectare per jaar aan de groep. Deze

Foto: G. Grimberg

bijdrage is ter dekking van de vaste kosten als certificering, audits en administratie van de dossiers. Deze kosten zullen uitkomen op circa 5 euro per hectare per jaar voor de hele kleine bedrijven tot circa 1 euro per hectare per jaar voor de grotere bedrijven. Kosten voor het individueel administreren, wijzigen van beheergegevens en dergelijke, komen voor rekening van het groeps- lid. In het nu lopende project maakt de Unie dankbaar gebruik van bijdragen

van het ministerie van LNV en de Stichting Doen.

Meer informatie

Als u meer wilt weten van de groeps-certificering van de Unie van Bosgroepen of als u deelname overweegt, neem dan gerust contact op met de auteurs of met de regionale bosgroep. Groeps-certificering is een levendig pro-

ces dat door de deelnemers mede bepaald wordt. De auteurs zijn er zo goed als van overtuigd dat uw bosbeheer duurzaam is. Groepscertificering is een manier om dat ook aan andere te tonen.

U kunt ook terecht bij:

www.fscnl.org (hier kunt u onder andere de Nederlandse standaard downloaden)

www.pefc.org

G.E. Koopmans is coördinator van Bosgroep Gelderland (Tel. 0318-672626, e-mail Gelderland@bosgroepen.nl), A.J.H. Willems is directeur van de Unie van Bosgroepen (Tel. 0318-672628, e-mail Unie@bosgroepen.nl).

UW ORGANISATIE

BOS EN HOUT / BOSDATA

Deze keer niet één organisatie, maar twee tegelijk. Bos en Hout (SBH) en Bosdata werken namelijk zeer nauw samen en zijn ook samen gehuisvest aan de Bosrandweg te Wageningen.

Bos en Hout is een kennis- en adviescentrum en richt zich op een gezonde economie voor de bos- en houtsector. Specialistische kennis in combinatie met (kwantitatieve) gegevens over bos en hout vormen de basis voor onderzoek en advies. SBH is zeer goed op de hoogte van alle ontwikkelingen in de bos- en houtsector, dankzij nauwe contacten met ministeries, houtverwerkende industrie, terreinbeherende organisaties, onderzoeksinstellingen en internationale organisaties, zoals FAO en UNECE. Daarnaast verzamelt, bewerkt en beheert SBH gegevens over bos en hout in Nederland en de rest van de wereld.

Traditioneel besteedt Bos en Hout veel aandacht aan houtoogst en houtverwerking. Dat zal in de toekomst zeker zo blijven, maar SBH is geen belangenbehartigende organisatie meer voor het houtbedrijfsleven. De kernactiviteiten zijn onderzoek en dienstverlening. SBH voert in opdracht en op eigen initiatief onderzoek uit op het gebied van bosbouw en houtverwerking en richt zich daarbij vooral op economische, teeltkundige en milieuaspecten, vanuit een multidisciplinaire invalshoek.

Daarnaast voert SBH in opdracht van overheid en bedrijfsleven een breed pakket aan diensten uit, zoals het voeren van secretariaten (o.a. Platform Hout in Nederland), het organiseren van symposia en workshops, het beheren van gegevensbestanden (o.a. de Vierde Bosstatistiek), en het aanleveren van kwantitatieve gegevens ten behoeve van (inter-)nationale enquêtes en onderzoeken. Ook advisering behoort tot de aangeboden diensten. Zo adviseert SBH het Nationaal Groenfonds

over alle bosbouwkundige aspecten van het Boscertificatensysteem. Via het Boscertificatensysteem betaalt het bedrijfsleven voor vastlegging van CO₂ in nieuwe bossen.

Stichting Bosdata richt zich op informatievoorziening en automatisering. Door kennis op het gebied van informatietechnologie te koppelen aan deskundigheid op het gebied van bosbeheer wil Bosdata een bijdrage leveren aan een verbetering van de bedrijfsvoering van bos- en natuurbeherende organisaties en aan de informatievoorziening over bos en natuur in Nederland.

Aanvankelijk richtte Bosdata zich op het aanbieden van standaard softwarepakketten voor het bosbeheer, waaronder BOSMAP. Tegenwoordig ontwikkelt Bosdata voornamelijk maatwerksystemen voor grotere organisaties, zoals Staatsbosbeheer, de (Unie van) Bosgroepen en sinds kort ook In Natura. Bosdata is gespecialiseerd in databaseapplicaties en Geografische Informatie Systemen.

Op het gebied van informatievoorziening is Bosdata betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van een aantal landelijke meetnetten, zoals het Meetnet Verzuring, het Meetnet Bosvitaliteit en het Meetnet Functievervulling Bos (MFV), dat in een eerder nummer van het Vakblad Natuurbeheer uitgebreid aan de orde is gekomen.

Voor meer informatie: www.sbh.nl of www.bosdata.nl